

Introducció

Què és una associació?

Segons l'article 5.1 de la Llei orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació, les associacions es constitueixen mitjançant un acord de tres o més persones físiques o jurídiques legalment constituïdes, que es comprometen a posar en comú coneixements, mitjans i activitats per aconseguir unes finalitats lícites, comunes, d'interès general o particular, i es doten dels estatuts que regeixen el funcionament de l'associació.

Així mateix, d'acord amb l'article 1.2 de la Llei orgànica 1/2002, el dret d'associació es regeix amb caràcter general pel que disposa aquesta Llei, dins l'àmbit d'aplicació de la qual s'inclouen totes les associacions que no tinguin finalitat de lucre i que no estiguin sotmeses a un règim associatiu específic.

En què es diferencia d'una fundació?

Segons l'article 2 de la Llei 50/2002, de 26 de desembre, de fundacions, són fundacions les organitzacions constituïdes sense ànim de lucre que, per voluntat dels seus creadors, tenen afectat de manera duradora el seu patrimoni a la realització de fins d'interès general. La diferència fonamental entre ambdues figures és que, mentre l'associació és una agrupació de persones que s'uneixen per tal d'assolir un objectiu comú, la fundació suposa un patrimoni vinculat a la consecució d'un fi.

Qui pot constituir una associació?

L'article 3 de la Llei Orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació disposa que poden constituir associacions, i formar-ne part, les persones físiques i les persones jurídiques, siguin públiques o privades, d'acord amb els principis següents:

- a) Les persones físiques necessiten tenir la capacitat d'obrar i no estar subjectes a cap condició legal per a l'exercici del dret.
- b) Els menors no emancipats de més de catorze anys amb el consentiment, documentalment acreditat, de les persones que hagin de suplir la seva capacitat, sense perjudici del règim que preveu per a les associacions infantils, juvenils o d'alumnes l'article 7.2 de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor.
- c) Els membres de les Forces Armades o dels instituts armats de naturalesa militar s'han d'atènyer al que disposin les reials ordenances per a les Forces Armades i la resta de les seves normes específiques per a l'exercici del dret d'associació.
- d) Els jutges, magistrats i fiscals s'han d'atènyer al que disposin les seves normes específiques per a l'exercici del dret d'associació referent a associacions professionals.
- e) Les persones jurídiques de naturalesa associativa requereixen l'acord exprés del seu òrgan competent, i les de naturalesa institucional, l'acord del seu òrgan rector.
- f) Les associacions poden constituir federacions, confederacions o unions, amb el compliment previ dels requisits exigits per constituir associacions, amb acord exprés dels seus òrgans competents.
- g) Les persones juridicopúbliques són titulars del dret d'associació en els termes de l'article 2.6 d'aquesta Llei, llevat que les seves normes constitutives i reguladores

estableixin el contrari; en tot cas, l'exercici del dret s'ha d'atendir al tenor d'aquestes normes.

Quan adquireix personalitat jurídica una associació? Amb la inscripció o en el mateix acte de la constitució?

L'article 5.2 de la LO 1/2002 disposa que l'acord de constitució, que inclou l'aprovació dels estatuts, s'ha de formalitzar mitjançant una acta fundacional, en un document públic o privat. Amb l'atorgament de l'acta l'associació adquireix la seva personalitat jurídica i la plena capacitat d'obrar, sense perjudici de la necessitat de la seva inscripció als efectes de l'article 10.

Quines denominacions pot rebre una associació?

Si bé el concepte tècnic és el d'associació, les entitats jurídiques que es constitueixen a l'empara del dret d'associació poden ser conegudes popularment amb denominacions molt diverses com ara: col·lectiu, plataforma, ONG, agrupació, associació, grup, coral, amics de, confraria, centre cultural, club d'esplai, club, penya, orquestra, etc. El règim jurídic de la denominació de les associacions s'estableix a l'article 8 de la LO 1/2002.

Què és el Registre d'Associacions de les Illes Balears?

Segons el que disposa l'article 12.5 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, «correspon a la comunitat autònoma de les Illes Balears, en els termes que estableixin les lleis i les normes reglamentàries que, en desenvolupament de la seva legislació, dicti l'Estat, la funció executiva en matèria d'associacions.

El Registre d'Associacions de les Illes Balears és un registre públic que té per finalitat garantir la publicitat, en compliment del que disposa l'article 22.3 de la Constitució espanyola de 1978, de les associacions que desenvolupen principalment les seves activitats en l'àmbit territorial de les Illes Balears.

El Registre es troba adscrit a la Direcció General de Relacions Europees i d'Entitats Jurídiques de la Conselleria de Presidència i Esports del Govern de les Illes Balears.

Quines associacions es poden inscriure en el Registre d'Associacions de les Illes Balears?

S'hi poden inscriure totes les associacions sotmeses al **règim general** que estableix la Llei orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació (vegeu l'article 1 de la LO).

Hi ha altres registres o censos d'associacions?

- Les associacions de règim general l'àmbit territorial d'actuació de les quals sigui superior al territori de les Illes Balears s'han d'inscriure en el Registre d'Associacions del Ministeri de l'Interior.
- Les **associacions de caràcter religiós** s'han d'inscriure en el Registre d'Entitats Religioses del Ministeri de Justícia. Poden inscriure-s'hi: les esglésies, confessions i comunitats religioses, els ordes, congregacions i instituts religiosos, les entitats

associatives constituïdes per esglésies i confessions, les federacions que englobin les anteriors i les fundacions canòniques. Respecte a les entitats catòliques s'inscriuen: les congregacions —s'inclouen tots els instituts de vida consagrada—, les associacions —s'inclouen totes les entitats de naturalesa associativa, com germandats, confraries, etc.—. No s'inscriuen en el Registre ni la Conferència Episcopal Espanyola, ni les circumscripcions de l'Església (diòcesi, parròquies, etc.), per la qual cosa per conèixer-ne dades relatives pot consultar-se, entre altres coses, la pàgina web de la Conferència Episcopal: <http://www.conferenciaepiscopal.es>.

- Alguns tipus d'associacions es regeixen per una normativa diferent de la general i s'han d'inscriure en **registres específics**. Hi ha dos registres especials que depenen de l'Administració autonòmica:
 - 1- **Registre de dipòsit d'estatuts de l'SMAC**, de la Direcció General de Treball, de la Conselleria de Treball i Formació. Té competència exclusiva per inscriure entitats no lucratives la finalitat de les quals sigui de tipus laboral, és a dir, associacions que defensin els interessos laborals dels seus associats, i també les associacions d'empresaris i sindicats que es regeixin per la Llei 19/1977, d'1 d'abril, sobre regulació del dret d'associació sindical.
 - 2- **Registre d'associacions esportives**, de la Direcció General d'Esports, de la Conselleria de Presidència i Esports. Té competència exclusiva per inscriure entitats no lucratives les finalitats de les quals són el foment de l'esport en tots els seus aspectes (la pràctica de l'esport d'aficionats o de l'esport de competició).
- Per acabar, cal remarcar que les diferents administracions, per gestionar millor les seves funcions, han creat diversos **censos** (també anomenats registres) en els quals s'han d'inscriure les associacions sense perjudici de la prèvia inscripció en el Registre d'Associacions de les Illes Balears. Per exemple, hi ha el cens d'associacions de pares i mares d'alumnes de la Direcció General de Planificació i Centres de la Conselleria d'Educació i Cultura; el cens d'associacions de consumidors i usuaris de la Direcció General de Consum de la Conselleria de Salut i Consum; el cens d'entitats prestadores de serveis socials de la Direcció General de Serveis Socials; els censos d'entitats ciutadanes dels diferents municipis, etc.

Es poden inscriure en el Registre d'Associacions de les Illes Balears les associacions que desenvolupin principalment les seves funcions en l'àmbit territorial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.